

2026-2027

Unitat Docent Facultat de Medicina

Salut/ **Germans Trias i Pujol**
Hospital

Grau en Infermeria

Universitat Autònoma de Barcelona

[Programa de Cures en Infermeria en situacions Complexes]

Grau en Infermeria

RELACIÓ DEL PROFESSORAT DE CURES COMPLEXES

- **Dra. Rebeca Gómez Ibáñez**
Professora titular Departament d'infermeria UAB.
Coordinadora d'assignatura.
E-MAIL: Rebeca.Gomez@uab.cat

- **Sra. Cristina Casanovas Cuellar.**
Professora vinculada Departament d'infermeria UAB.
Responsable UD-GTIP d'assignatura.
E-MAIL: Cristina.Casanovas@uab.cat

PROGRAMA DE CURES COMPLEXES

Classes teòriques: 25h 1 ETC

Elaboració de treball/ Estudi personal/ Lectura d'articles/ Informes d'interès: 47,25h 1,89 ETC

OBJECTIUS I COMPETÈNCIES**Objectiu general**

Els/les professionals d'infermeria s'enfronten sovint amb la mort o en situacions complexes de salut. Això pot generar por i ansietat, fent que l'atenció que rep el/la pacient en aquesta situació no sigui l'adequada.

Aquesta assignatura vol formar a l'alumnat per a que afrontin les cures de pacients en situacions complexes i en les fases de final de la vida.

Objectius específics

- Analitzar el concepte de cures pal·liatives des d'un model infermer.
- Identificar les accions que ajuden a garantir el confort, el benestar i la qualitat de vida a les persones en situacions complexes i/o terminals.
- Seleccionar els plans de cures més adients que permetin intervenir.
- Reflexionar com les situacions complexes incideixen en la salut, la família i la pròpia persona afectada.

Competències a adquirir

- KM26 (Descriure les malalties i els problemes de salut de les persones adultes, així com les seves causes i manifestacions clíniques més freqüents.) Descriure les malalties i els problemes de salut de les persones adultes, així com les seves causes i manifestacions clíniques més freqüents.
- KM27 (Identificar les complicacions derivades dels problemes de salut, les patologies, les proves diagnòstiques i el tractament aplicat a les persones adultes.) Identificar les complicacions derivades dels problemes de salut, les patologies, les proves diagnòstiques i el tractament aplicat a les persones adultes.
- KM34 (Descriure els fonaments de l'atenció pal·liativa.) Descriure els fonaments de l'atenció pal·liativa.
- SM33 (Dissenyar estratègies de confort per a les persones i les seves famílies, en l'aplicació de l'atenció pal·liativa.) Dissenyar estratègies de confort per a les persones i les seves famílies, en l'aplicació de l'atenció pal·liativa.

1. CONEIXEMENTS PREVIS NECESSARIS

No hi ha requisits, encara que es recomana la realització prèvia de les assignatures incloses en la matèria Infermeria Clínica.

2. CONTINGUTS

La complexitat en l'àmbit de la salut es refereix a aquelles situacions que impliquen una dificultat afegida en el maneig, control i gestió del problema de salut. Això causa la necessitat d'ajustar itineraris terapèutics i plans d'atenció específics al/la pacient, tenint en compte aspectes fisiopatològics, psicològics, familiars i socials.

Els continguts que s'han seleccionat proporcionaran les eines per valorar i prioritzar les cures als/les pacients i les seves famílies davant d'aquestes situacions complexes.

Es treballaran els següents continguts:

CURES PAL·LIATIVES. PERSONES EN EL FINAL DE LA VIDA

Són aquelles cures destinades a alleujar o prevenir el patiment de pacients amb una malaltia amb mal pronòstic i sense cura. És important estudiar:

- Com s'aborden aquests pacients.
- Quines necessitats concretes presenten.
- Plans de cures individualitzats.
- Atenció al familiar i al/la pacient.
- Maneig del dolor.
- Recolzament emocional.
- Afrontar el procés de morir.

PROCESSOS CRÒNICS COMPLEXOS

El/la pacient crònic/a complex/a és una persona que presenta comorbiditat, pluripatologia, polimedicació i un entorn de recolzament familiar i social difícil. Per tant, s'estudiarà:

- Cuidar a pacients amb una afectació física i emocional intensa.
- Abordatge de la fragilitat, vulnerabilitat i dependència. Ajudes socials i institucionals.
- Importància del rol del/la cuidador/a. Sobrecàrrega.

PROCESSOS ONCOLÒGICS

El càncer és una malaltia molt freqüent i devastadora, sent una de les primeres causes de mort a nivell mundial. És important aprofundir en:

- Afectació física, social i familiar.
- Afrontament de la malaltia.
- Abordatge de les seves necessitats.

PROCESSOS NEURODEGENERATIUS

Les malalties neurodegeneratives són processos incurables i limitants, que es produeixen per una degeneració progressiva i mort neuronal. En aquest context, s'analitzarà:

- Impacte físic, social i familiar.
- Tipus d'afectacions: equilibri, moviment, parla, respiració i funcions cardíques.
- Recursos institucionals.
- Estudis experimentals en aquest àmbit.
- Importància de la figura del/la cuidador/a.

➤ METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques i Reflexives grupals

El contingut de l'assignatura es farà en diferents sessions (amb durades diferents d'entre 1-5h).

Es faran diferents activitats d'ensenyament-aprenentatge:

- Sessions teòriques amb suport audiovisual impartides pel professorat.
- Activitats de treball grupal:
- Reflexió crítica d'articles originals o publicacions/notícies actuals.
- Exposició de les idees principals.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

3. CONTINGUT DEL PROGRAMA

3.1.- Classes teòriques

DATA Hora	TEMA	PROFESSORA
1er Semestre		
07/09/2026 13h a 15h	Presentació assignatura	Rebeca Gómez
08/09/2026 11h a 14h	Concepte de Vulnerabilitat	Rebeca Gómez
16/09/2026 13h a 15h	Vulnerabilitat i Complexitat	Rebeca Gómez
17/09/2026 12h a 15h	Processos Crònics Complexos. Cures Pal·liatives	Rebeca Gómez
23/09/2026 13h a 15h	Cures Pal·liatives	Rebeca Gómez
25/09/2026 11h a 14h	Processos Oncològics	Casanovas Cristina
30/09/2026 11h a 13h	Processos Neurològics	Casanovas Cristina
01/10/2026 12h a 15h	Processos Neurodegeneratius	Casanovas Cristina
14/10/2026 12h a 14h	PRESENTACIÓ TREBALLS	Casanovas Cristina
16/10/2026 11h a 14h	PRESENTACIÓ TREBALLS	Casanovas Cristina
17/12/2026 9h a 11h	EXAMEN FINAL CISC	Casanovas Cristina
13/01/2027 9h a 11h	EXAMEN RECUPERACIÓ CISC	Casanovas Cristina

4. AVALUACIÓ

Títol	PES	Hores	ECTS	Resultats aprenentatge
Entrega de informes / Treballs	30%	0,55	0,022	KM26, KM27, KM34, SM33
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems de resposta múltiple.	50%	2	0,08	KM26, KM27, KM34, SM33
Defensa oral de treballs	20%	0,2	0,008	KM26, KM27, KM34, SM33

1. El sistema d' activitats d'avaluació general consta de tres fases

- Prova escrita (50%): aquesta avaluació és durà a terme mitjançant la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb els continguts teòrics.
- Defensa oral (20%): defensa grupal del treball realitzat, mitjançant suport informàtic.
- Entrega d'informes (30%): entrega del treball grupal realitzat.

Les activitats avaluatives es duran a terme en tres moments diferents segons calendari.

2. Aquesta assignatura inclou la possibilitat d'acollir-se a l'avaluació única.

La sol·licitud d'avaluació única suposa la renúncia a l'avaluació continuada i implica el lliurament en una única data del nombre necessari d'evidències avaluadores per acreditar i garantir la consecució dels objectius i els resultats d'aprenentatge establerts en l'assignatura.

L'avaluació única suposa una única data d'avaluació en el calendari i es realitzaran diferents activitats avaluatives en la mateixa data:

- Prova escrita (50%): aquesta avaluació és durà a terme mitjançant la resposta escrita a preguntes obertes i/o tancades relacionades amb els continguts teòrics.
- Prova escrita (30%): resolució d'un cas amb diferents preguntes de resposta curta/reflexiva relacionades amb els continguts teòrics.
- Defensa oral (20%): defensa individual dels punts clau del cas plantejat. Sense suport informàtic.

5. BIBLIOGRAFIA

Cárdenas Álvarez, Vanessa, Ulloa Herrera, Mariel, Mora Peña, Carla, & Villa-Velásquez, Jenifer. (2025). Percepción de profesionales de enfermería sobre la relación terapéutica con la familia del paciente con complejidad médica permanente en Unidades de Cuidados Intensivos. *Andes pediátrica*, 96(2), 235-242. <https://dx.doi.org/10.32641/andespediatr.v96i2.5420>

Moreno Lavín D, Ortega Fernández D, Cruz Sarmiento Y, Aguirre Raya D, Ruiz Blanco ME. Revisión integrativa sobre cuidados culturales de enfermería: desafíos y metas desde una visión actualizada . Rev enferm Herediana [Internet]. 29 de noviembre de 2025. Disponible en <https://revistas.upch.edu.pe/index.php/RENH/article/view/6685>

Ana María Porcel-Gálvez, José Miguel Morales-Asencio (2025). Methodological approaches to nurse-to-patient ratio planning in healthcare systems: What we know and what remains to be known. *Enfermería Clínica*. Volume 35, Issue 5, September-October 2025, Pages 502305. <https://doi.org/10.1016/j.enfcli.2025.502305>

Jiménez López R, Román López P, Díaz Cortés, M. Cuidados de enfermería en situaciones complejas de salud. TEXD Documentos: Almería; 2017. ISBN: 978-84-16642-87-8

Granados Gámez, G. Aplicación de las Ciencias Psicosociales al ámbito del cuidar. Colección cuidados de salud avanzados. 1ª ed. Barcelona: Elsevier; 2014.

Martínez Cruz B, Monleón Just M, Carretero Lanchas Y, García-Baquero Merino MT. Enfermería en cuidados paliativos y al final de la vida. 1ª ed. Barcelona: Elsevier; 2012

Programa de prevenció a l'atenció a la cronicitat de Catalunya. https://salutweb.gencat.cat/web/.content/_ambits-actuacio/Linies-dactuacio/Estrategies-de-salut/Cronicitat/Docu_neurodegeneratives.

Neuroalianza. Alianza Española de Enfermedades Neurodegenerativas.

<http://neuroalianza.org/las-enfermedades-neurodegenerativas/> Asociación Española contra el cáncer. Conceptos importantes.

Asociación Española contra el cáncer. Conceptos importantes. <https://www.aecc.es/es/todo-sobre-cancer/glosario>

Canal salut "cures pal.liatives". <http://canalsalut.gencat.cat/> Walsh D. Medicina

Paliativa. 1ª ed. Barcelona: Elsevier;2010.

Gonzalez Otero J, Stablé Duharte M. Cuidados Paliativos. Recomendaciones terapéuticas para Atención Primaria. 1ª ed. Barcelona: Editorial Médica Panamericana;2014.

González Barón M. Compendio del tratado de medicina paliativa. 1ª ed. Barcelona: Editorial Médica Panamericana;2007.

Cruz Aquaroni, M cruz. Compendio de patologías. Barcelona: Ediciones Dae grupo Paradigma; 2016.